

BÖLÜM 1

SURİYELİ SIĞINMACILARIN SAĞLIK HAKKI BAĞLAMINDA HUKUKİ DURUMU

Muzaffer AKDOĞAN¹

1. Giriş

Devletler egemenlikleri altında bulunan alanlarda, kamu düzenini sağlamak, kişi veya mallarla ilgili hukuki ve cezai tedbirleri almak yetkisine sahiptir (Birleşmiş Milletler Antlaşması Madde 2/7). Bununla birlikte bugün mutlak egemen bir devletten bahsetmek de pek mümkün değildir. Uluslararası ilişkilerdeki gelişmeler ve buna bağlı olarak uluslararası alanda kabul gören insan haklarına ilişkin temel metinler başta olmak üzere, günümüzde hemen her devlet, belli oranda egemenliğinden feragat etmektedir. Feragat edilen alanların başında, yabancılara tanınan hak ve özgürlükler gelmektedir (Doğan, 2016: 1).

Arap Baharı ile istikrarsızlaşan ülke yönetimlerinin baskısı altında başlayan göç akınları sadece Türkiye'nin değil, birçok ülkenin (özellikle Avrupa ülkeleri) gündeminde önemli bir sorun haline gelmiştir. Günümüzde de etkileri devam eden bu elim olaylar neticesinde ülkeler birtakım hukuki ve idari tedbirlere başvurmak zorunda kalmıştır. Bu süreçte Türkiye, Suriyeli sığınmacılar özelinden çok yüksek sayıda gerçekleşen sığınma talebini yönetmek ve bu kişilerin haklarını gözetmek durumunda kalarak önemli bir sorumluluk yüklenmiştir.

¹ Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Hukuku AD., muzaffer.akdogan@sbu.edu.tr

sunulan birinci ve ikinci basamak sağlık hizmetlerine Suriyeliler ücretsiz erişebilmektedir. Ayrıca Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından karşılanan ilaç giderlerine yüzde 80'lik bir sübvansiyon uygulanmaktadır.

Bu çalışmada görülmüştür ki sığınmacılara ilişkin Türk mevzuatı göç kriziyle beraber kendini yeniden inşa etmeye başlamıştır. Bu yasal inşai süreç dinamik bir özellik göstermekte ve gelişen durumlara göre dönüşmekte ve genişlemektedir. Geçici Koruma Yönetmeliği bunun en tipik örneğidir. Yönetmelik, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki hukuki statü boşluğunu gidermenin yanında birtakım haklarını da düzenlemesi ve bu hakları koruması bakımından sığınmacıların hayatında son derece önemli bir yer teşkil etmektedir. Ayrıca Türkiye'ye kitlesel bir akınla gelerek sığınma talebinde bulunan Suriyeli sığınmacılar için sağlık hakkı bağlamında sağlık hizmetlerine erişimlerinde de yönetmelik hükümleri çok önemli bir rol üstlenmektedir.

KAYNAKLAR

- 2001/55/EC sayılı Konsey Direktifi, Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof, Official Journal L 212, 07/08/2001 P. 0012 - 0023
- Assi, R., İlhan, S. Ö. ve İlhan, M. N. (2019). Health needs and access to health care: the case of Syrian refugees in Turkey. *Public Health*, 172:146-152. DOI: 10.1016/j.puhe.2019.05.004
- Çallı, M. (2016). Türkiye'de Mültecilerin ve Sığınmacıların Sağlık Hakkı. *İş ve Hayat*, 2(3): 131-154. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/isvehayat/issue/32392/371074>
- Doğan, V. (2016). Türk Yabancılar Hukuku, Savaş Yayınevi, Ankara.
- Ekmekçi, P. E. (2017). Syrian Refugees, Health and Migration Legislation in Turkey. *J Immigr Minor Health*, 19(6): 1434-1441. DOI: 10.1007/s10903-016-0405-3.
- Erdoğan, M. M. (2015). Türkiye'ye Kitlesel Göçlerde Son ve Dev Dalga: Suriyeliler. Erdoğan, M. Murat ve Kaya, Ayhan (Ed.). *Türkiye'nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye'ye Göçler*. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gültaç, A. S. ve Balçık, P. Y. (2018). Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Sağlık Politikaları. *Sakarya Tıp Dergisi*, 8(2):193-204. DOI: 10.31832/smj.394732
- Kaya, A. (2021). Geçici Koruma Altındaki Kişilerin Kabulü. Ed. Kaya, A., Rottman, S.B., Aras, N.E.G. ve Mencütek, Z.Ş. (2021). *Koruma, Kabul ve Entegrasyon: Türkiye'de Mültecilik*. Çev. A. Çağlar Deniz. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. s.111-189.
- Mardin, F. D. (2017). Right to Health and Access to Health Services for Syrian Refugees in Turkey. *MiReKoc Policy Brief Series 01/2017*.
- Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM). (2014). *Suriye'ye Komşu Ülkelerde Suriyeli Mültecilerin Durumu: Bulgular, Sonuçlar ve Öneriler*. Ankara.
- Önder, N. (2019). Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyelilere Yönelik Sağlık Politikalarının Analizi. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 5(1): 110-165. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gad/issue/48924/624009>
- Öztürk, N. Ö. (2017). Geçici Korumanın Uluslararası Koruma Rejimine Uyumu Üzerine Bir İnceleme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 66(1): 201-264. DOI: 10.1501/Huk-fak_0000001891
- Üzeltürk, S. T. (2012). *Anayasa Hukuku Açısından Sağlık Hakkı*, İstanbul: Legal.